

Aniversare

Chirurgia (2012) 107: 417-420
Nr. 3, Mai - Iunie
Copyright© Celsius

Prof. Dr. Docent Dan Gavrilu

Decanul de vârstă al chirurgilor români la 97 de ani

Gh. Dinu

Doctor în Științe Medicale, Membru în Societatea Internațională de Istoria Medicini

Născut la Brăila, la 26 aprilie 1915, a absolvit Liceul "I.C. Brătianu" din Pitești (1933), ca șef de promoție. Tatăl său, Ioan Gavrilu, profesor de fizică și chimie la Brăila și apoi la Pitești, îl voia diplomat și, cum el considera că un viitor ambasador nu ar putea fi decât suplu, l-a obligat de mic să facă gimnastică. La 12 ani, pe lângă învățarea limbilor franceză, engleză, germană era capabil și de 150 – 200 de flotări. A trecut apoi la tir, la scrimă, la înot (va ajunge campion regional), la ski și la tenis. Mama sa, Felicia (născută Buznea) absolvise Școala Centrală din București, liceu unde se preda în limba franceză, avea în ascendență o rudă căpitan al găzii palatului Măriei Sale Vodă Cantemir. Bunicul din partea mamei, Andrei Buznea, participant la primul război mondial va deveni apoi comandantul centrului de recrutare din Brăila.

În 1941 a absolvit Facultatea de Medicina din București cu distincția "Magna cum Laude". A fost extern și intern prin concurs al spitalelor Eforiei Civile.

A participat la cel de al II-lea război mondial, în 1942, pe frontul din Caucaz, când a scăpat cu viață datorită unui prizonier rus.

În 1943 a reușit primul la concursul de secundariat în Chirurgie, în clinica Prof. Amza Jianu (1881 - 1962) la Spitalul Filantropia. În noiembrie 1943 a făcut un stagiu în Allgemeine Krankenhaus de la Viena. De la Finsterer a învățat să se adapteze materialul de sutură la calitatea țesutului, să se controleze tensiunea suturii în funcție de structurile anatomice și funcția pe care o are organul asupra căruia exercităm actul chirurgical. Așa a început deprinderea de a face o chirurgie

funcțională. De la Bohler a învățat ortopedie și protezarea celor amputați. În primăvară a mers în Germania la München și la Ulm.

În 1944 devine asistent universitar chirurg. Fiind încă război, a fost detașat cu Dr. Pintilie (ortoped) la Spitalul Dumbrăveni de lângă Sibiu. În primăvara anului 1945 susține examenul de medic specialist chirurg la finele stagiului de secundariat. În Clinica Filantropia va executa împreună cu internul Dr. Bogdan Oghină (care avea să-i fie ulterior mulți ani colaborator la Spitalul "Carol Davila" și Universitar) și externul clinicii prima gastrectomie totală cu anastomoză esofagiană pentru cancer gastric.

Prin 1946 orpindu-i-se salariul (se verifica originea socială, care a durat cam șapte luni), a fost nevoit să lucreze ca hamal în gara Basarab.

În 1947 ajunge medic primar prin concurs, fiind atunci cel mai tânăr posesor al acestui titlu pe țară.

În 1949 Clinica de Chirurgie a Spitalului Filantropia s-a desființat și va fi mutat la Spitalul de Urgență (intitulat I.C. Frimu pe atunci). În primele luni va lucra în Clinica de Ortopedie. Ceva mai târziu spitalul s-a mutat, pentru renovare, în clădirea de pe strada arhitect Ion Mincu, unde erau îngrijiți bolnavii cu arsuri. După revenirea la Spitalul de Urgență a fost mutat, în sfârșit, în clinica de chirurgie. A primit permis de intrare în Centrul de Documentare Medicală de unde primea saci întregi de reviste străine din care traducea articolele care interesau. Secretarul organizației de partid îl sprijinea deși nu era membru de partid, fiind tolerat în învățământ, vorbind limbi străine, altele decât limba rusă, având studii la Viena, dar neavând origine socială sănătoasă.

Devine celebru prin procedeele sale de esofagoplastie cu tub gastric din marea curbură, după efectuarea splenectomiei și verticalizarea pancreasului. Efectuase 25 asemenea operații pe cadavru la serviciul de Anatomie patologică condus de Leonida

---

Correspondență: Dr. Gh. Dinu
Doctor în Științe Medicale, Membru în Societatea
Internațională de Istoria Medicini

Georgescu (devenit ulterior profesor la Timișoara). De fapt a pornit de la esofagoplastia Amza Jianu cu tub gastric pretoracic, prelungit cu tub cutanat (tehnică publicată de O. Nordmann, M. Kirschner în "Die Chirurgie" vol. IV, partea a II-a, Urban und Schwarzenberg, Viena - Berlin 1928, p. 129).

Făcând splenectomia a verticalizat pancreasul odată cu artera splenică, menită să irige noul tub confecționat din marea curbură a stomacului, folosită în întregime, apoi și pilorul (variantea a II-a a operației) pe care l-a anastomozat la esofagul cervical.

Prima esofagoplastie pe viu a efectuat-o în aprilie 1951 la Spitalul Floreasca în clinica Prof. Traian Nasta (1882 - 1958) la un copil de 14 ani, Bică Văduva, cu nanism esofagian (care peste ani, în 1980, avea să-și viziteze operatorul și să-i spună că este însurat și are 2 copii). Șeful clinicii era plecat în ziua aceea și Dr. Florian Mandache îi ținea locul. Va opera cu Sava Constantinescu (ce va ajunge la Spitalul Brâncovenesc) și Dinu Dimitriu. Dr. Dan Gerota (ce va ajunge șef în Spitalul "Sfânta Maria") explica studenților aflați în amfiteatrul de la etaj.

Procedeele a apărut într-un articol în Revista Științelor Medicale nr. 6 iunie 1951.

În 1953 Dan Gavrilu a fost anunțat că va lucra la Spitalul Carol Davila, condus de Acad. Ion Făgărășanu. Avea funcția când asistent, când șef de lucrări, deși dăduse concurs. Dar abia după intrarea în Partidul Comunist Român în 1967 ajunge conferențiar prin concurs în 25 septembrie 1968, apoi doctor docent în 1971 și la 58 ani în 1973, profesor.

Începând din 1962 a fost invitat și a participat la aproape 30 de congrese, conferințe, sesiuni și demonstrații de specialitate la Moscova, Paris, Viena, Praga, Copenhaga, Amsterdam, San Remo, Triest, Hamburg, San Francisco, New York, Ierusalim, Sao Paulo, Bahia Blanca, Roma, Madrid, Toronto, Davos, Leeds, Tokyo.

Membru a numeroase societăți românești și străine Societatea Română de Chirurgie, Grupul de Gastroenterologie București, Academia Română de Științe Medicale, Societatea Internațională de Chirurgie (Bruxelles), la Societa di Chirurgia Romana, academia medica d'Italia, Association Française de Chirurgie (Paris), Colegiul Internațional de Chirurgie Digestivă, La organizacion Universitaria de intercambio panamericano și la Fundația "Para el progreso de la medicina" ambele din La Plata (Argentina), membru în colegiul de redacție al revistelor Chirurgia (București) și World Journal of Surgery (New York).

Dan Gavrilu a avut relații la ambasada americană din București. În 1975 a fost "visiting professor" în Statele Unite ale Americii, prilej cu care a ținut conferințe și a operat în 4 state: New York, Minnesota, California, Pennsylvania. La sfârșitul misiunii a fost invitat la Congresul anual al chirurgilor americani la San Francisco. Aici, japonezul Akiyama, posesor al unei cazuistici impresionante de cancer esofagian avea să afirme că profesorul Dan Gavrilu este cel mai bun în chirurgia esofagului.

În anul 1976 a fost declarat numărul 1 în Anuarul Mondial al Chirurgiei și a fost invitat să deschidă la Leeds Congresul anual al Colegiului regal de chirurgie al Angliei.

În 1977 devine medic primar gradul I. În 1978 este

titularizat ca profesor la Clinica Chirurgicală a II-a a Spitalului Municipal București (azi Spitalul Universitar). În 1978 este profesor la International College of Surgeons (Postgraduate Teaching) și profesor la al 14-lea Curs Internațional de Chirurgie de la Bahia Blanca (Argentina). În 1979 este profesor la cursurile postuniversitare ale Facultății de Medicină din Paris. În 1981 profesor la al 7-lea Curs Internațional de Actualități în Chirurgia Aparatului Digestiv de la Madrid.

În 1983 a fost declarat la Hamburg "emeritas member" al Societății Internaționale de Chirurgie la al XXX-lea Congres. Tot în 1983 a fost distins cu titlul de Cavaler al Republicii Italiene.

Profesori de chirurgie din întreaga lume s-au deplasat în Clinica de la București pentru a-l vedea pe Dan Gavrilu operând, rămânând încântați de măiestria sa și să noteze în cartea de onoare. Au scris acolo vorbe de laudă și admirație profesorii: Noel Maillard de la Paris, Puig la Calle din Barcelona, H. Elis de la Spitalul Westminster din Londra, Ev. Uglov din Leningrad (azi Sankt-Petersburg), H. J. Heimlich din Chicago, Rene Magevard din Geneva și alții, iar pentru a sintetiza însemnările lor notăm cuvintele doctorului Carlos Repetto din Buenos Aires: „... tehnică strălucitoare, o extraordinară organizare”. Un student din Burkina Faso, care a făcut facultatea în România și s-a specializat la profesorul Gavrilu, va face esofagoplastie în țara lui din Africa.

Am avut onoarea ca Dan Gavrilu să-mi predea Chirurgia în anul al III-lea de studii la Facultatea de Medicină Generală la UMF "Carol Davila" din București, în anul 1956-1957, șef de catedră fiind prof. Dr. Ion Făgărășanu (1900 - 1987). Maestrul a fost și asistentul grupei 35 din care făceam parte și am susținut examenul la sfârșitul de an universitar, fiind apreciat cu calificativul "foarte bine". Dar cea mai mare satisfacție a fost aceea că am fost lăsat să lucrez la Clinica de Chirurgie de la Spitalul Colentina, condusă de Dr. Ion Porumbu (1908 - 1983), tehnician și clinician desăvârșit, fost discipolul cel mai apropiat Prof. Iacob Iacobovici (1879 - 1959), marele chirurg, făuritor de școală la Așezămintele Brâncovenesti.

Când am devenit extern prin concurs și eram în stagiul la Clinica de Chirurgie și Ortopedie Infantilă de la Spitalul "Grigore Alexandrescu", în anul 1959, am asistat la operația de esofagoplastie pe care Dan Gavrilu a efectuat-o cu lector Dumitru Vereanu (1909 -1994) la copilul Hinci.

În 1968, fiind secundar chirurg în anul III în Secția Chirurgie a Spitalului Suceava condusă de Dr. Vasile Andriu (1917 - 2003) am făcut parte din echipa Dr. Mircea Posteuca (1923 - 1993) ce a efectuat esofagoplastia Dan Gavrilu, fiind a II-a intervenție de acest fel din Moldova, după prima a Dr. Eminescu Irofte (n. 1902) de la Galați. Șeful echipei a mers pentru o lună de zile în clinica de la Spitalul "Carol Davila" București pentru a studia tehnica și instrumentarul operației. Se știe câtă migală în aplicarea penselor în "T" și a suturii ireproșabile ca la chirurgia vasculară necesită confecționarea tubului din marea curbură gastrică.

În anii 1992 - 1995, Dan Gavrilu devine profesor de Chirurgie la facultatea de Medicină generală și Stomatologie a Universității UNEX-AZ. În 1993 - 1995 este profesor de

Chirurgie la Universitatea Ecologică București. În 1993 face demonstrații operatorii la Clinica de Chirurgie Toracică a Spitalului "Sf. Ioan" (fost Sector IV) condusă de Dr. Stelian Ivașcu.

La 1 octombrie 1995 a fost reîncadrat ca medic primar gr. I la Spitalul Universitar București de către Dr. Sorin Opreșcu, patronând Clinica de Chirurgie Digestivă Superioară.

Din 1996 ca profesor consultant a ținut totuși cursuri la Facultatea de Medicină Generală și a coordonat lucrările prezentate la sesiunile de comunicări științifice studențești.

A operat și la vârsta de 85 de ani. Bisturiul, cel de-al șaselea deget al mâinii nu i l-a luat nimeni. În 2002 își va înceta activitatea și va pleca acasă luând și trusele pentru esofagoplastie pe care nu o mai face nimeni.

La al XXI-lea Congres Național de Chirurgie de la Sinaia din 15 – 17 mai 2002, Prof. Dan Gavrilu a prezentat din nou cazuistica sa, spre aducere aminte a procedurii sale de esofagoplastie. Am discutat atunci cu dânsul despre câțiva colaboratori și elevi: Leonida Georgescu, Alex. Grigorescu, I. Anghel, Corneliu Dragomir, Marius Stoian, Alex. Grom, Florin Popa, Eugen Albu și alții. Astăzi chirurgii români recomandă și practică alte procedee mai comode (cu intestin subțire sau colon), dar cu dezavantaje.

În 2003 Dan Gavrilu a avut altercații cu profesorul american H.J. Heimlich, chirurg șef de fundație care pretindea că el ar fi cel care a imaginat primul operația de înlocuire a esofagului cu procedeul Gavrilu. Dar el o văzuse la București și a filmat-o în 1956. Însă de peste 50 de ani toate tratatele din lume prezintă procedeul sub numele de Dan Gavrilu. Robert Anglen, redactor la "Cincinnati Enquirer" a demontat printr-un articol acest lucru, iar fostul colaborator Eugen Albu, stabilit la New York numindu-l "porc" pe Heimlich. Chiar și fiul lui H. Heimlich, Peter într-o scrisoare adresată Prof. Gavrilu spune: "Tatăl meu v-a făcut făcut o teribilă nedreptate. Am decis să-mi asum responsabilitatea și să repar efectele comportamentului lui incalificabil față de dumneavoastră. Spre deosebire de tata, dumneavoastră sunteți cu adevărat un geniu. Așa că a fost o onoare pentru mine să corectez lucrurile, ca să puteți primi recunoașterea pe care o meritați."

Dan Gavrilu este prezent în marele tratate internaționale:

1. "The Craft of Surgery", ediția I 1964, Philip Cooper, New York, ediția a II-a 1971, vol. I, p. 454. Autorul, medic, cetățean american de origine română;
2. "Nouveau traité de technique chirurgicale", Devin, Lataste, Maillat, Ed. Masson et Cie, Paris, 1968, T.10, p. 113;
3. "Chirurgia delli stenosi cicatriziali dell'esofago", Gianfranco Fegiz, Luigi Gioffre, Piccin Editore, Padova, 1971, p. 253;
4. "Tratato di tecnica chirurgica", vol. V/1, Padova, 1982, p. 301;
5. "Surgery of the Esophagus", Ed. Livingstone-Churchill, New York, Edinburgh, London, Melbourne, 1988;
6. "Colour Atlas of Gastrointestinal Surgery", C. Cardiano, G. I. Nardi, Picci Ed., Padova, 1989;
7. "Surgery of the Upper Gastrointestinal tract", G. G. Jamieson, H. T. Debas., Ed. Capman and Hall

Medical, New York, London, Glasgow, 1994.

8. Atlas Grudnoi Hirurghii (pad redacții B.V.Petrovskovo), Moscova, Leningrad, 1974.
9. "Cancers de l'oesophage et du cardia", Ed. Elipses, Paris, 1995.

Co autor a scris:

1. "Chirurgia esofagului", Ed. Medicală, București, 1957;
2. "Patologia esofagului", Ed. Medicală, București, 1974;
3. "Bolile esofagului", Ed. Metropol, Universitatea Ecologică, București, 1994;
4. Ediția specială "Aspects of Esophageal Surgery" în "The Current Problems in Surgery", SUA, oct. 1975;
5. „Amintiri ... Amintiri...”, Editura Fundației Culturale Libra, București, 2004, 270 pagini, din care au apărut fragmente în revista Hipocrate.

În țară este coautor la cursurile litografiate și în tratatele de chirurgie:

1. "Urgențele medico-chirurgicale", Editura Medicala, București, ediția I 1950, ediția a II-a 1954;
2. "Depistare și diagnostic precoce în cancer" (sub redacția O. Costăchel, Editura Medicală, București, 1973)
3. "Curs de mică chirurgie și semiologie chirurgicală", Litografia I.M.F. București, 1969;
4. "Curs de chirurgie", reeditare;
5. Capitolele "Patologia chirurgicală a toroidei, paratiroidelor și timusului" și "Diagnosticul formațiunilor tumorale ale gâtului" în "Patologie chirurgicală", vol IV (sub red. Th. Burghele), Editura Medicală, București, 1977.

Dan Gavrilu și-a brevetat la OSIM invențiile:

1. "Metodă și instrumentar de înlocuire a esofagului la om" Brevet de invenție OSIM nr. 2676 din 09.03.1968.
2. "Trusă chirurgicală pentru operații de înlocuire a esofagului la om cu tub gastric", Brevet de invenție OSIM nr. 55503/ 10.05.1969.
3. "Aparat pentru debitmetrie coledociană sub presiune controlată", brevet de invenție OSIM 55503/10.05.1969.
4. "Trusă de catetere pentru sfincteropapilotomie" – Certificat 20843 din 15.09.1972.
5. "Bisturiu cudad cu mâner lung" – Brevet 13619 din 13.12.1974.
6. "Procedeu chirurgical pentru înlăturarea sindromului de ansă aferentă", Brevet 2348 din 16.04.1987.
7. "Tratamentul chirurgical al ulcerului duodenal cu bont duodenal dificil", Brevet 32349 din 16.04.1987.

A imaginat gastrostomia cu gulerăș peritoneal, vagotomia cu piloroplastie în ulcer, bazele fiziologice și tehnica restabilirii senzației de defecație și a continenței după rezecția rectală (1954).

A fost distins cu ordine și medalii;

1. Medalia "Serviciu Credincios" conferită pentru participarea la cel de al II-lea război mondial, la luptele din Caucaz.
2. Medalia "Crucea meriutului sanitar" clasa I, 23.06.1943.
3. Ordinul "Meritul sanitar", clasa I
4. "Profesor Universitar Evidențiat", Ordinul Ministrului Educației și Învățământului, 1980.
5. Ordinul "Cavaliere al Meritô della Republica Italiana"

pentru merite deosebite la perfecționarea medicilor chirurghi Giorgio Monacó, Lucigno Angeli, Federico Franciov, în clinica de la București.

A fost omagiat, de asemenea, alături de alți profesori români și străini, la al XIX-lea Congres Național de Chirurgie – congres centenar, cu participare internațională, de la București din 18 - 22 mai 1998.

Timp de peste 40 de ani a strâns observații științifice și observații cu privire la 5700 bolnavi cu suferință esofagiană, din care 4500 au fost operați. Are efectuate peste 40000 de alte intervenții chirurgicale. Autor sau în colaborare a 7 filme demonstrative pe teme medicale.

Prof. Dr. Vasile Sârbu de la Universitatea "Ovidius" din Constanța în "Pagini de istoria chirurgiei românești", Editura Academiei Române, București, 2002, în capitolul "Chirurgia contemporană" – a doua jumătate a secolului al XX-lea, îl consideră pe Dan Gavrilu ca unul din măștrii sacri ai chirurgiei românești și care a efectuat peste 40000 de operații pe esofag, gât, torace, abdomen, membre. În Viața Medicală a apărut Who's Who Medical despre Prof. Dan Gavrilu. În Who's Who Medical în România, apărut în 2006 la București, Editura Pagassus Press (editori Iannis Dasopoulos, Panayiotis Vassos) Dan Gavrilu expune pe larg "Uitat în Caucaz" și "Operația Gavrilu – prima operație de înlocuire a esofagului cu tub gastric în lume".

Operația sa mai este menționată în Dicționar medical vol I (sub redacția P. Simici), Editura Medicală, București, 1969 și în "L'Encyclopédie medico-chirurgicale", Paris.

Multe din meritele sale au fost căutate și aduse în fața publicului de oameni din afara Medicinii. Astfel ziaristul Ovidiu Ioanițoaia, în vechea revistă Flacăra a lui Adrian Păunescu, a publicat 3 interviuri (1974, 1978, 1985).

Ca viață de familie, rămas orfan de tată în 1942 (a suferit fractură de bază de craniu). Va avea grijă de mamă, care va deceda în 1980. Despre tatăl său spune că "lui îi datorez condiția fizică, fermitatea, tenacitatea, rigurozitatea cu care și-a desfășurat activitatea. De la el a învățat să se bazeze pe

proprile forțe, oamenii sunt falși și profitori". În educația primită a fost și grija pentru învățarea a 3 limbi străine.

Deși prima soție l-a părăsit pentru că maestrul iubea mai mult chirurgia, Prof. Dan Gavrilu se bucură astăzi de mai tânara soție Mihaela, care lucrează ca medic de familie, cu care împarte bucuriile vieții și nevoile de zi cu zi. Au o casă pe strada Caragea Ion Vodă, nr. 5 în București, aproape de strada M. Eminescu dispre Calea Dorobanților, casă cu vie și grădină de flori. L-am văzut de mai multe ori făcând cumpărături în Piața Amzei sau mergând pe jos cu racheta de tenis, venind de la Șosea.

Când a implinit vârsta de 90 de ani, am scris un articol omagial pentru revista Pagini Medicale Bărlădene, la care am atașat și o fotografie.

În 2009 (la vârsta de 94 de ani) Andrei Manolescu a reușit să-i ia un interviu Prof. Dan Gavrilu, numindu-l "un geniu printre invidioși". În "Enciclopedie Medicală Românească de la origini până în prezent" (sub redacția N. Ursea), Editura Universitară "Carol Davila", București 2009, Dan Gavrilu este menționat cu procedul său la capitolul Etapa chirurgiei fiziologice moderne (vol. IV, pag. 2007).

În 2010 (la vârsta de 95 ani) am publicat un articol în Viața Medicală, ca unul ce l-am prețuit și am cunoscut îndeaproape operația sa, urându-i: La Mulți Ani cu Sănătate, alături de devotata sa soție Mihaela. Ceea ce am scris, a apărut și în Dicționarul chirurgilor români (autori V. Sârbu și F. Popa), Editura Universitară "Carol Davila", București 2010, vol. II, p. 681-683. Colonelul Dan Gâju în Observatorul militar nr. 35 din 1 – sept. 2010 publică articolul sub titlul "Viața mea a fost un thriller". Este ceea ce a exprimat în Cuvântul înainte autorul Amintirilor care în modestia și bunătatea de care a dat dovadă s-a manifestat prin aceea că "pe mulți dintre colegi și măștri i-a menționat cu niște inițiale, pe unii i-a admirat și prețuit, iar pe ceilalți, i-a iertat, viața a fost un thriller".

La cei 97 de ani ce-am putea dori "Sănătate și speranța ajungerii la vârsta de 100 de ani!".